

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารและครูจาก โรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัด กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหาและทดสอบความแตกต่างโดยใช้ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (F-test of variance ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารและครูของ โรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เก็บแบบสอบถามกลับคืนได้ จำนวน 56 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 330 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.97 มีวุฒิการศึกษา ส่วนมากระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.81 ตำแหน่งงานในปัจจุบัน เป็นผู้บริหารร้อยละ 16.97 เป็นครูร้อยละ 83.03 ประสบการณ์ในการสอนของครู กลุ่มที่มีจำนวนมาก

สุดคือ กลุ่ม 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.40 ประสพการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่มีจำนวนมากสุดคือ กลุ่ม 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.50

2. พฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 7 ด้าน คือ ด้านความคิดริเริ่มในงานวิชาการ ด้านการปรับปรุงงานวิชาการ ด้านให้การยอมรับงานวิชาการ ด้านการให้ความช่วยเหลืองานวิชาการ ด้านเป็นนักพูดที่มีประสิทธิภาพในงานวิชาการ ด้านประสานงานในงานวิชาการ ด้านเข้าสังคมได้ดีเพื่อประโยชน์ในงานวิชาการ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อเช่นเดียวกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการ

3.1 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบตามรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้ง 7 ด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1

3.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ตามความคิดเห็นเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปรับปรุงงานวิชาการ ด้านให้การยอมรับงานวิชาการ ด้านการให้ความช่วยเหลืองานวิชาการ ด้านเป็นนักพูดที่มีประสิทธิภาพในงานวิชาการด้านประสานงานในงานวิชาการ ด้านเข้าสังคมได้ดีเพื่อประโยชน์ในงานวิชาการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านความคิดริเริ่มในงานวิชาการ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 ส่วนด้านความคิดริเริ่มในงานวิชาการ มีแนวโน้มว่าจะแตกต่างกัน (อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .06)

3.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05 ทั้ง 7 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3

4. พฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีปัญหา อุปสรรค จำแนกเป็นด้านความคิดริเริ่มในงานวิชาการ อันดับ1 คือ กำหนดโครงสร้างงานวิชาการ ไม่ชัดเจน จำนวน 100 คน รองลงมาคือ ให้ความสำคัญกับงานวิชาการน้อยกว่างานอื่น จำนวน 78 คน ด้านปรับปรุงงานวิชาการ อันดับ 1 คือ เทคโนโลยีไม่ทันสมัย จำนวน 98 คน รองลงมาไม่มีการวางระบบกำกับติดตามประเมินหลักสูตร จำนวน 91 คน ด้านให้การยอมรับงานวิชาการ อันดับ 1 คือ ให้การยอมรับตัวบุคคลมากกว่าผลงานวิชาการ จำนวน 98 คน รองลงมางานวิชาการ

เป็นเรื่องของคนบางกลุ่ม จำนวน 92 คน ด้านการให้ความช่วยเหลืองานวิชาการ อันดับ 1 คือ ปัญหางานวิชาการมีมาก จำนวน 112 คน รองลงมาการให้การช่วยเหลือไม่ตรงเป้าหมายจำนวน 92 คน ด้านเป็นนักพูดที่มีประสิทธิภาพในงานวิชาการอันดับ 1 คือพูดแล้วผู้อื่นเข้าใจ จำนวน 91 คน รองลงมาไม่ชอบพูดยกย่องให้กำลังใจ จำนวน 67 คน ด้านประสานงานในงานวิชาการ อันดับ 1 คือ ไม่สามารถประสานงานได้กับทุกคน จำนวน 104 คน รองลงมาไม่ประสานงานโดยตรงจำนวน 81 คน ด้านเข้าสังคมได้ดีเพื่อประโยชน์ในงานวิชาการ อันดับ 1 คือ ขาดการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารวิชาการแก่ชุมชน ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 126 คน รองลงมา คือพฤติกรรมกรรมการบริหารงาน ไม่เป็นที่ไว้วางใจ จำนวน 35 คน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 7 ด้าน คือ ด้านความคิดริเริ่มในงานวิชาการ ด้านการปรับปรุงงานวิชาการ ด้านให้การยอมรับงานวิชาการ ด้านการให้ความช่วยเหลืองานวิชาการ ด้านเป็นนักพูดที่มีประสิทธิภาพในงานวิชาการ ด้านประสานงานในงานวิชาการ ด้านเข้าสังคมได้ดีเพื่อประโยชน์ในงานวิชาการ พบว่า มีความคิดเห็นเห็นด้วยระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา ตันติวิสุทธิ (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน ซึ่งพบว่า สภาพการจัดการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดประเมินผล และงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ ธิดาวัลย์ เสดะจันทร์ (2541, หน้า 67) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้นิเทศภายในโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้นิเทศภายในโรงเรียน 8 ด้าน คือ 1) การกระตุ้นให้ครูตระหนักและเห็นด้วยกับการพัฒนาโรงเรียนและคาดหวังกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น 2) การมีบทบาทสำคัญในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานด้านวิชาการ 3) การสร้างสิ่งจูงใจให้ครูและใช้ระบบการให้รางวัลสนับสนุนงานวิชาการ 4) การติดตาม ดูแลความก้าวหน้าด้านวิชาการ 5) การใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอย่างสร้างสรรค์ 6) การสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ 7) การ

ติดตามดูแลการปฏิบัติการสอนของครู 8) การสังเกตการสอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้นิเทศภายในโรงเรียนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และงานวิจัยของ ประภาพันธ์ เจริญกิตติ (2543, หน้า 101) ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำในงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน ซึ่งจากแบบสอบถามปลายเปิดก็พบว่าควรมีการปรับปรุงด้านความคิดริเริ่มในงานวิชาการ โดยการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเป็นส่วนช่วยเสริมในการบริหารงานวิชาการมากยิ่งขึ้น ใช้ผลงานเป็นเกณฑ์ในการประเมินความสามารถของบุคคล มีการประสานงานกับทุกฝ่ายในการส่งเสริมความแข็งแกร่งทางวิชาการ การเสริมส่วนที่ขาดเหล่านี้ จะช่วยให้ผู้บริหารและครูมีความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อองค์กรทางการศึกษาในการพัฒนางานวิชาการ เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นเรื่องความสัมพันธ์กับชุมชนและบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการ

2.1 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบตามรายด้านพบว่ามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ทั้ง 7 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 40 ปี และส่วนใหญ่มีส่วนในการบริหารงานวิชาการ อายุที่แตกต่างกันจึงไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ตามความคิดเห็นเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปรับปรุงงานวิชาการ ด้านให้การยอมรับงานวิชาการ ด้านการให้ความช่วยเหลืองานวิชาการ ด้านเป็นนักพูดที่มีประสิทธิภาพในงานวิชาการ ด้านประสานงานในงานวิชาการ ด้านเข้าสังคมได้ดีเพื่อประโยชน์ในงานวิชาการ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความแตกต่างกันของขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันมีมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05 ทั้ง 7 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของกรุงเทพมหานครที่เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานโดยเฉพาะ

อย่างยิ่งผู้บริหาร จากการจัดประชุมเรื่องการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น: มุมมองจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ได้มีการนำเสนอผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จัดโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) บรรยายโดยศาสตราจารย์สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2547, หน้า 2) พบว่า ผู้บริหารและครูมีคุณภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ซึ่งให้เห็นว่าผู้บริหารและครูซึ่งอยู่คนละสถานภาพมีบทบาทและหน้าที่ ที่แตกต่างกัน มุมมอง ความคิดเห็นในพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขอแตกต่างกันได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ตระกูลบางคล้า (2538, บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยพบว่าผู้บริหาร โรงเรียนกับครูอาจารย์ผู้ปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับภาวะ ผู้นำด้านวิชาการ และการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนโดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผลการวิจัยพบว่าปัญหา อุปสรรคของพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้าน ความคิดริเริ่มในงานวิชาการ มีการกำหนดโครงสร้างงานวิชาการไม่ชัดเจน การให้ความสำคัญกับงานวิชาการน้อยกว่างานอื่นๆ ซึ่งผู้บริหารควรปรับพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการ โดยควรประชุมร่วมกันกำหนดโครงสร้างงานวิชาการให้ชัดเจนและให้ความสำคัญกับงานวิชาการมาเป็นอันดับแรก งานอื่นเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับความสำคัญ
2. ด้านการปรับปรุงงานวิชาการ พบว่า เทคโนโลยีไม่ทันสมัยดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าไปช่วยในการพัฒนาผลงานวิชาการให้มากยิ่งขึ้น
3. ด้านให้การยอมรับงานวิชาการพบว่าให้การยอมรับตัวบุคคลมากกว่าผลงานทางวิชาการดังนั้นผู้บริหารควรนำผลงานการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการเรียนการสอน มีการวัดความสามารถของบุคลากรตามผลงานที่ปรากฏ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนาผลงานด้านวิชาการของบุคลากร
4. ด้านการให้ความช่วยเหลืองานวิชาการพบว่าปัญหางานวิชาการมีมากดังนั้นควรมีการศึกษาปัญหาที่แท้จริงของงานวิชาการ โดยจัดการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

5. ด้านการเป็นนักพูดที่มีประสิทธิภาพในงานวิชาการพบว่าพูดแล้วผู้อื่นเข้าใจยาก ผู้บริหารควรปรับวิธีการพูดและติดตามผลของการพูดสื่อสารเป็นการตรวจสอบความเข้าใจ

6. ด้านการประสานงานวิชาการพบว่า ไม่สามารถประสานงานได้กับทุกคนผู้บริหาร ควรปรับพฤติกรรมโดย ให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคนเท่าเทียมกันและพยายามประสานงานโดยตรงถ้าไม่ประสานงานโดยตรงก็ควรมีการติดตามผล

7. ด้านการเข้าสังคมได้ดีเพื่อประโยชน์ในงานวิชาการพบว่าขาดการเผยแพร่ข่าวสาร วิชาการแก่ชุมชนผู้ปกครองจึงควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์โดยให้ข่าวสารงานด้านวิชาอย่างสม่ำเสมอ อาจจัดทำวารสาร จุลสาร เอกสารแผ่นพับ จัดป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการแสดงผลงานทาง วิชาการ เชิญผู้ปกครอง กรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวและ ควรนำเทคโนโลยี สารสนเทศเข้ามาช่วยในการพัฒนาประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในส่วนความสัมพันธ์กับชุมชน
2. ควรมีการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา
4. ควรศึกษาบทบาทของชุมชนและผู้ปกครองในการส่งเสริมงานวิชาการของโรงเรียน และนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ